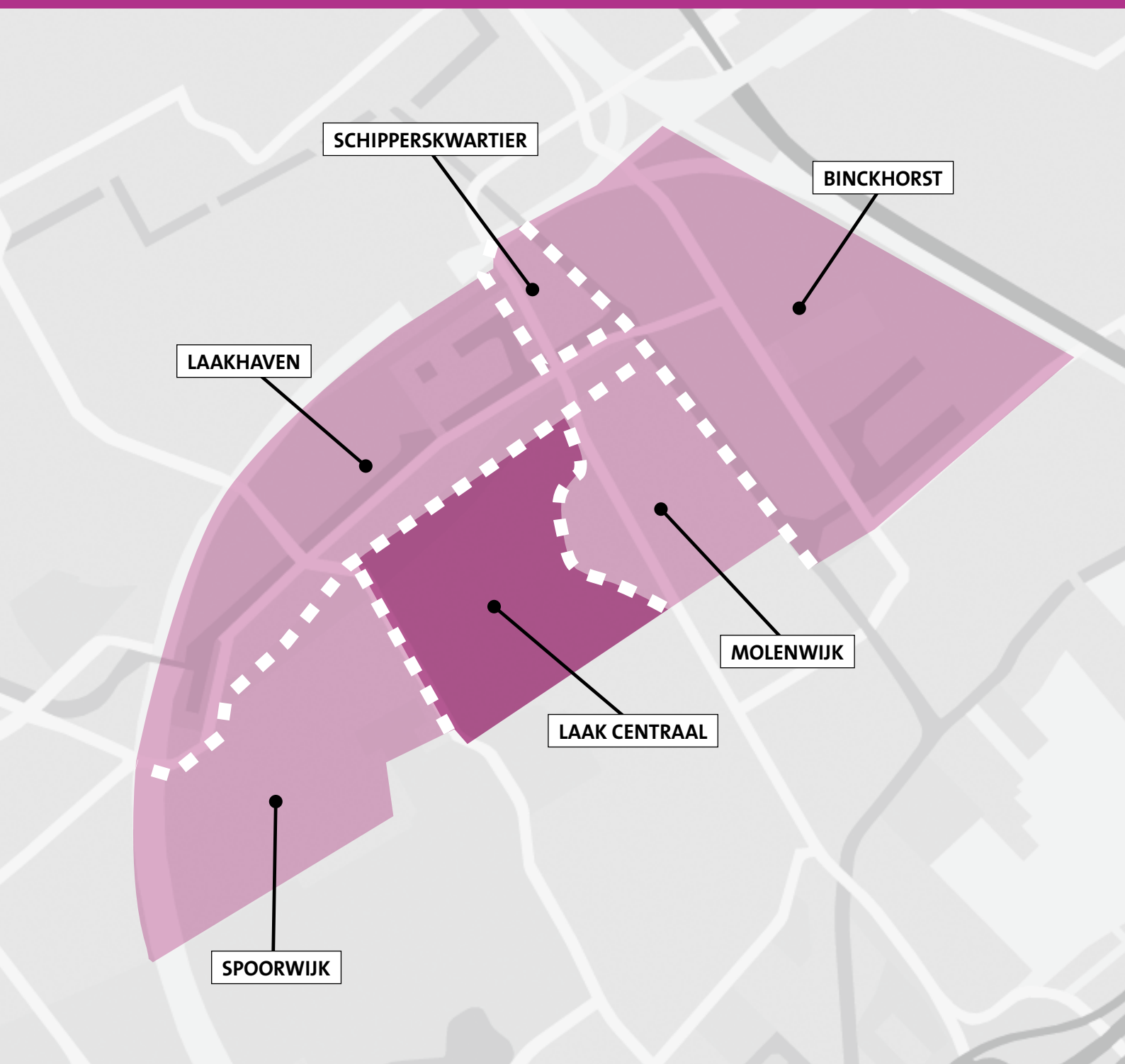




Den Haag

Wijkprogramma 2016-2019

Stadsdeel Laak



Laak Centraal

Voorwoord



Hierbij bied ik u met genoegen het wijkprogramma Laak Centraal 2016-2019 aan. Het programma is tot stand gekomen met bewoners en organisaties die enthousiast hebben meegedacht over de plannen voor de komende jaren.

Daarnaast vormen de doelstellingen van het collegeprogramma 'Vertrouwen op Haagse kracht' op het gebied van (onder andere) leefbaarheid, veiligheid, wonen, werk en participatie, een extra motivatie voor deze plannen.

Investeren in het sociale domein en in de openbare ruimte, meer mensen aan het werk, de wijkaanpak nieuwe stijl en duurzaam denken en doen, zijn grote uitdagingen voor Laak, waar we de komende periode de schouders onder gaan zetten. Ik hecht er aan dat bij de uitwerking en uitvoering van de plannen wordt aangesloten bij wat er volgens de bewoners in de wijk leeft en speelt. Dan gaat het niet alleen om de zorgen en aandachtspunten in de wijk, maar ook om de kansen en mogelijkheden en het benutten van de inzet en potentie van bewoners zelf: De Haagse Kracht! Daarover heeft het stadsdeel met u gesproken tijdens de bewonersavonden afgelopen zomer. Uw inbreng is samengevat in de wijkprogramma's. Naast de bewoners en ondernemers is ook aan de partners (zoals de corporaties en het welzijnswerk) en de gemeentelijke vakdiensten gevraagd om mee te denken over de aanpak in de wijk.

In deze programma's is niet al het reguliere werk opgenomen, maar gaat het vooral om specifieke aandachtspunten waarop de komende tijd extra acties en inzet nodig zijn.

Als portefeuillehouder Wijkaanpak hecht ik er bovendien aan dat er vanuit de wijkaanpak nieuwe stijl een stevige impuls komt om meer te investeren in mensen, met extra aandacht voor scholing, werk, veiligheid, aanpak openbare ruimte en (bewoners)participatie.

Laak is met bijna 40.000 inwoners, het op een na kleinste stadsdeel van Den Haag. Meer dan 70% van de bewoners heeft een migratieachtergrond. De afgelopen jaren heeft Laak, met name Laak-Centraal, te maken met een sterke toename van de vestiging van Oost-Europeanen.

Laak is een stadsdeel met vele gezichten. Er is enerzijds veel potentie, o.a. qua ligging, (maatschappelijk) ondernemerschap en aanwezigheid van de grote onderwijsinstellingen. Er zijn veel bewoners, verenigingen en scholen die iets willen betekenen voor de wijk. Met bedrijven die innoveren en banen creëren. Maar er zijn ook zorgen over de leefbaarheid, sociale samenhang, gedrag van groepen jongeren, armoede, werkloosheid en veiligheid. Ik ga me er voor inzetten om de voorstellen en projecten opgenomen in deze wijkprogramma's de komende jaren samen met u en het stadsdeel verder gestalte te geven en kijk met belangstelling uit naar de eerste resultaten. Bedankt voor uw medewerking en inbreng bij het tot stand komen van deze programma's en ik vertrouw op een goede samenwerking de komende jaren.

Rabin Baldewsingh
Stadsdeelwethouder Laak

Stadsdeel Laak

Laak Centraal



Stadsdeel Laak

Laak Centraal

Inhoud

1. Karakter van het gebied	6
2. Opvallende cijfers en ervaringen	6
3. Prioriteiten	8
4. Samenvatting activiteiten 2016 – 2019	9
5. Activiteiten 2016	11

Inleiding

Elke wijk een eigen wijkprogramma

Dit jaar werken de stadsdelen voor het eerst met wijkprogramma's. De gemeente wil de bewoners en ondernemers meer op maat bedienen door de wijken centraal te stellen. Elke wijk heeft zijn eigen karakter en krijgt zijn eigen programma.

Wat vinden we belangrijk en wat willen we?

In het wijkprogramma staat wat bewoners, ondernemers, partners en de gemeente belangrijk vinden voor het gebied (prioriteiten) en wat we samen in de komende vier jaar willen realiseren op het gebied van jeugd en onderwijs, wonen, bedrijvigheid, leefbaarheid en veiligheid, werk en inkomen, opvoeding en zorg, sociale cohesie en buurtwaardering.

Samen met bewoners, ondernemers en andere partijen

Uitgangspunt om de doelen te bereiken is samenwerking van de gemeente met bewoners, ondernemers, welzijnswerk, politie en andere partijen in het gebied. De eigen kracht van bewoners en ondernemers staat centraal.

In dit programma is niet al het reguliere werk (beleid en projecten) opgenomen, maar gaat het vooral om specifieke aandachtspunten waarop de komende tijd extra acties en inzet nodig zijn en die volgens belanghebbenden in de wijk ('Haagse Kracht') het verschil kunnen maken in de komende jaren.

Van prioriteiten naar activiteiten

Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijken hebben in juli en september 2015 met de gemeente besproken welke prioriteiten voor hun gebied gelden. De prioriteiten vormen de basis voor concrete activiteiten van het wijkprogramma die het stadsdeel tussen 2016 en 2019 uitvoert.

Het financiële kader van het wijkprogramma

In de wijkprogramma's wordt geen financiële paragraaf opgenomen voor projecten en activiteiten. Niet alles wat als prioriteit is aangegeven door bewoners en organisaties zal in het komend jaar kunnen worden uitgevoerd. Door de invoering van de wijkprogramma's neemt de beschikbare hoeveelheid middelen niet toe. Dat betekent dat soms binnen het budget geherprioriteerd moet worden. Sommige zaken kunnen alleen worden uitgevoerd indien daar budget voor kan worden vrijgemaakt. Dat vergt dan besluitvorming door college en Raad.

1. Karakter van het gebied

Laak Centraal, de grootste wijk van stadsdeel Laak, bestaat uit Laakkwartier West (buurt 24) en Laakkwartier Oost (buurt 25). De wijk ligt aan de grens met de gemeente Rijswijk en heeft verder de Rijswijkseweg, Spoorwijk en de Laakkade als grenzen. Eigenlijk hoort ook de driehoek Jan van der Heijdenstraat/Van Musschenbroekstraat/Rijswijkseweg bij Laak Centraal, maar in de gemeentelijke indeling valt die onder Laak Noord.

Laak Centraal is in de jaren dertig van de vorige eeuw gebouwd aan de hand van een plan van architect Berlage. De Goeverneurlaan en haar pleinen (Lorentzplein, Jonckbloetplein en Goeverneurplein) vormen het hart van de wijk.

De wijk heeft veel portiekwoningen van 50 tot 70 m². Er zijn vooral oudere, particuliere woningen; er is nauwelijks nieuwbouw. Het Berlagiaanse deel van Laak Centraal met woningen in de stijl van de Amsterdamse School en de Nieuwe Haagse School is gemeentelijk beschermd stadsgezicht.

Bijna 60% van de woningen is koopwoning. De rest is vooral particuliere huurwoning.

De afgelopen twee jaar is de openbare ruimte in Laak Centraal enorm verbeterd. Maar het onderhoud van de woningen door eigenaar-bewoners en particuliere verhuurders gaat sterk achteruit. De relatief lage woningprijzen trekken huisjesmelkers onderverhuurders aan. Met name in de laatste jaren hebben deze woningen een grote groep migranten uit de Midden- en Oost-Europa(MOE)-landen aangetrokken. Die vormen nu een groot deel van de bevolking in Laak Centraal.

De Goeverneurlaan met haar drie pleinen vormt het bedrijvige centrum van de wijk met supermarkten en diverse winkels.

Laak Centraal is een dichtbevolkte, multiculturele wijk met een opvallende kern van Nederlandse bewoners die soms al generaties lang in de wijk wonen. Die hebben een eigen cultuur gevormd die zich bijvoorbeeld uit tijdens EK- en WK-voetbal: dan kleuren de grote lanen geheel oranje.

2. Opvallende cijfers en ervaringen

Jeugd en onderwijs

Laak Centraal heeft in vergelijking met de andere wijken in Laak een wat lager percentage bewoners onder de 25 jaar oud (25,3%). In Laak Centraal zijn vijf basisscholen gevestigd en een vmbo-school, het Johan de Witt.

Wonen

Bijna alle woningen in Laak Centraal zijn in particulier bezit, zowel van eigenaar-bewoners als van particuliere verhuurders. Slechts 5% is in bezit van een woningbouwcorporatie.

De woningen in Laak Centraal zijn voornamelijk gebouwd in de periode 1916-1944. Daarmee zijn ze ouder dan de woningen in de andere wijken van Laak. De meeste woningen in Laak Centraal zijn 4-kamerwoningen.

De woningen in Laak Centraal zijn minder waard dan gemiddeld in Den Haag. Zo is de waarde van eengezinswoningen zowel in Laakkwartier-Oost als in Laakkwartier-West € 151.000. In Den Haag is de gemiddelde waarde van een eengezinswoning € 186.833. De eengezinswoningen in Laak Centraal zijn dus betaalbaar, ook voor starters op de woningmarkt en voor arbeidsmigranten.

Tussen 2010 en 2014 is de waarde van flats, bovenwoningen en andere meergezinswoningen gedaald naar € 103.000 (2014).

In de jaren 90 heeft de gemeente veel moeite gedaan om ervoor te zorgen dat particuliere woningen in Laak worden onderhouden. Maar het is lastig om die vele verschillende eigenaren, elk met een andere achtergrond, te verleiden om noodzakelijke investeringen te doen in het onderhoud van hun woning. Ze zijn vaak verenigd in een Vereniging van Eigenaren (VvE).

De meeste woningen in Laak Centraal hebben energielabel F; dat betekent dat ze niet erg energiezuinig zijn. Dat komt doordat het oude en slecht onderhouden woningen zijn.

Bedrijvigheid

Er zijn twee wijkwinkelcentra in Laak Centraal: Goeverneurplein met 26 winkels en Lorentzplein met 30 winkels (Detailhandelsmonitor Den Haag 2013). Er is weinig leegstand, maar bewoners klagen over een eenzijdig winkelaanbod en het verdwijnen van kleine buurtwinkeltjes. De komst van een grote groep MOE-landers in de wijk heeft nieuwe bedrijvigheid met zich mee gebracht. Er komen steeds meer winkels voor deze doelgroep, bijvoorbeeld een Poolse supermarkt.

Leefbaarheid en veiligheid

Het onderhoud van de woningen is matig en gaat snel achteruit. Dit speelt zowel bij eigenaar-bewoners als bij particuliere verhuurders. Bij een steekproef is gebleken dat veel huurders te veel huur betalen voor woningen met achterstand in onderhoud. De hypotheek van veel eigenaar-bewoners in Laak staat onder water. Daardoor zijn ze niet geneigd om onderhoud te plegen aan hun woning. Ook zijn er veel kleine VvE's die niet goed functioneren.

Ook zijn er steeds meer mensen die onrechtmatig in een huis wonen. De woonoverlast neemt toe. Dit brengt de veiligheid in de buurt in gevaar.

In Laak Centraal is de parkeerdruk hoog en ervaren bewoners het als probleem dat er betaald parkeren is rondom de sportvelden (in de buurt van HVV Laakkwartier) en bij (vrijwilligers) organisaties. Ook de ondernemers aan de Goeverneurlaan ervaren parkeerproblemen bij het laden en lossen van leveranciers.

Door de aanleg van de Rotterdamsebaan wordt de Rijswijkseweg ontlast van doorgaand autoverkeer. Deze wordt opnieuw ingericht als zogenaemde stadslaan.

Werk en inkomen

Werk en inkomen	Laak Centraal	Laak	Den Haag
Gemiddeld besteedbaar inkomen	€ 18.077	€ 17.866	€ 23.300
Werkzoekenden	4,4%	6%	4,6%
Huishoudens met een minimum-inkomen	14,4%	22,8%	17,2%

Het gemiddelde inkomen in Laak Centraal is hoger dan in de rest van Laak. Het aandeel huishoudens met een minimum-inkomen is in Laak Centraal zelfs lager dan gemiddeld in Den Haag. Er is dus in Laak Centraal geen sprake van concentratie van armoede, zoals in de rest van het stadsdeel.

Opvoeding en zorg

In Laak Centraal heeft bijna een kwart van de kinderen tussen de 6 en 19 jaar overgewicht. Ze doen weinig aan sport.

Veel kinderen met een Oost-Europese achtergrond hebben gedragsproblemen; die uiten zich vaak op straat of op school. Hun ouders zijn vaak niet bekend met mogelijke hulpverlening.

Sociale cohesie

In Laak Centraal heeft 36,3% de Nederlandse afkomst en 63,7% een andere afkomst. Het aantal mensen met een andere afkomst is groter dan gemiddeld in Den Haag, maar lager dan in de andere wijken van Laak. Van de niet-Nederlanders in Laak Centraal hebben de meesten een Oost-Europese achtergrond (15%). De snelle verandering van de bevolkingssamenstelling in Laak Centraal leidt tot spanningen.

Laak Centraal is aantrekkelijk voor mensen die zich net in Nederland vestigen. Onder hen zijn veel mensen uit EU-landen die hier willen werken. Die zijn aangewezen op de goedkope particuliere huurwoningen. Ook voor starters en gezinnen die met beperkt budget een eigen woning willen aanschaffen, is Laak Centraal aantrekkelijk.

Relatief veel migranten wonen pas sinds 2010 in Laak Centraal: 18,3%; in heel Den Haag is dat gemiddeld 5%. Laak Centraal heeft daarnaast ook een sterke gemeenschap van Hagenaars die al vele jaren in de wijk wonen en vaak ook actief zijn in de wijk. Binnen deze gemeenschap is de sociale cohesie vrij sterk: iedereen kent elkaar en in sommige straten wonen meerdere generaties van dezelfde familie. Er zijn veel activiteiten in deze straten, bijvoorbeeld rondom voetbal, Koningsdag en Oud en Nieuw. Voor nieuwkomers is het lastig om hier hun plek te vinden.

Laak Centraal kent een aantal zeer actieve bewonersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties. Zo is er een actief Wijkberaad Laak Centraal. Voetbalvereniging HVV Laakkwartier geldt als een geslaagd voorbeeld van een Buurthuis van de Toekomst: het gebouw en de voorzieningen worden voor verschillende functies gebruikt. Het Centrum Jonckbloetplein bereikt met zijn activiteiten een doelgroep tot ver buiten Laak. Daarnaast bestaat er in Laak Centraal een stevige structuur van straatvertegenwoordigers die zich inzetten als ogen en oren van de buurt.

Buurtwaardering

Volgens de Leefbaarometer zijn bewoners van Laakkwartier-Oost veel tevredener over de voorzieningen in hun wijk dan gemiddeld in Nederland. Dit heeft te maken met ov-verbindingen en aanwezige winkels, bijvoorbeeld in het winkelgebied Lorentzplein.

Over andere leefbaarheidsaspecten zijn de bewoners van Laak Centraal negatief. Zo zijn ze veel minder tevreden over de kwaliteit van de woningen en over de samenstelling van de bevolking dan gemiddeld in Nederland. Ook op het gebied van veiligheid is de waardering laag en die neemt verder af. Aan de andere kant is de waardering voor de openbare ruimte nog altijd iets onder het landelijk gemiddelde, maar die neemt wel toe.

3. Prioriteiten

In dit wijkprogramma noemen we een aantal prioriteiten waar we de komende vier jaar extra aandacht aan geven. Daarnaast blijven we onze gewone taken doen in de wijk: we houden het stadsdeel schoon, heel en veilig; we onderhouden de buitenruimte; we zorgen ervoor dat bewoners elkaar kunnen ontmoeten en dat ze uitgaan van hun eigen kracht op het gebied van welzijn en zorg. Ook informeren we bewoners over zaken die voor hen van belang zijn.

Laak is opgenomen in de Nieuwe Wijkaanpak. Dit programma bestaat uit de volgende vijf thema's:

- werkgelegenheid en onderwijs (inclusief wijk economie)
- buitenruimte en wonen
- opvoeding en zorg
- veiligheid
- samenleven en kwaliteit van leven

In overeenstemming met bovenstaande thema's en in samenspraak met bewoners zijn de volgende prioriteiten benoemd voor Laak Centraal.

EU-migranten beter betrekken

We zorgen ervoor dat we bewoners, en dan met name gezinnen, met een Oost- of Midden-Europese achtergrond bereiken. We activeren hen om zich in te zetten voor hun leefomgeving en contacten op te bouwen in de wijk.

Versterking winkelstraten

Het is belangrijk om het winkelaanbod in Laak Centraal te versterken. Op die manier ontstaat meer bedrijvigheid in de wijk en groeit de wijk economie.

Betere kwaliteit particuliere woningen

We zorgen ervoor dat particuliere eigenaren het onderhoud aan hun woningen verbeteren. Op die manier krijgt het beschermd stadsgezicht de uitstraling die het verdient.

Verminderen parkeerproblematiek

We pakken de parkeerdruk aan en bieden in zones met betaald parkeren oplossingen voor vrijwilligers van (sport)verenigingen en wijkorganisaties.

Meer welzijnsactiviteiten voor (jonge) vrouwen en jongeren

We breiden het aanbod van activiteiten uit voor meiden, vrouwen en jongeren. Zo krijgen deze groepen meer kansen en kunnen ze hun talenten ontwikkelen. Initiatieven en ideeën van jongeren krijgen meer ruimte.

Veilig Laak Centraal

We werken samen met diverse partners en bewoners aan een veilig Laak Centraal.

4. Samenvatting activiteiten 2016 – 2019

EU-migranten beter betrekken

We ondersteunen initiatieven waardoor de Oost-Europese groep beter integreert in de wijk. Ook stimuleren we bestaande bewonersinitiatieven op diverse manieren om deze groep actiever te betrekken bij hun activiteiten, zoals in het Centrum Jonckbloetplein en bij HVV Laakkwartier (Buurthuis van de Toekomst). Er zijn mogelijkheden om extra te investeren in het organiseren en activeren van deze doelgroep. We zorgen ervoor dat Poolse en Bulgaarse ouders met hulpvragen op het gebied van onderwijs, opvoeding en taal ondersteuning krijgen en de weg weten te vinden in de hulpverlening. Ook is het belangrijk om problemen te signaleren en mensen door te verwijzen naar bijvoorbeeld gezinscoaches.

Versterking winkelstraten

De aanpak om winkelstraten te versterken bestaat uit vier onderdelen:

- invoeren van het Keurmerk Veilig Ondernemen
- het stimuleren van een passende branchering in het gebied
- versterken van de ondernemersvereniging
- verbeteren van de uitstraling en verfraaien van de winkelpanden, winkelstraten en pleinen.

Ondernemers moeten zelf bijdragen aan een sterk winkelgebied. Het is de taak van de winkelstraatmanager om zoveel mogelijk ondernemers erbij te betrekken.

In Laak Centraal is het ook van belang om aandacht te besteden aan succesvolle ondernemingen die zich richten op bewoners met een Oost-Europese achtergrond. Ook hen betrekken we bij de ondernemersvereniging.

Betere kwaliteit particuliere woningen

Verenigingen van Eigenaren (VvE's) moeten meer doen aan onderhoud van hun woningen. Daarom gaan we door met slapende VvE's actief te maken en helpen we VvE's om (duurzaam) onderhoud te organiseren. Er komen meerjarige onderhoudsprogramma's. Ook is er meer aandacht voor het verduurzamen van de woningen. In de komende jaren wordt in samenwerking met investeerders op beeldbepalende plaatsen ingezet op strategische fysieke ingrepen om de kwetsbare positie van particuliere wijken te verbeteren.

In de eerste jaren gaat de aandacht naar de aanpak van het achterstallig onderhoud. Waar mogelijk kunnen bestaande woningen worden verbeterd door isolatie en andere duurzame maatregelen.

Er komen voorstellen voor een versoepeling van kamerverhuur, bijvoorbeeld aan studenten, in de kwetsbare gebieden zoals het Laakkwartier.

Verminderen parkeerproblematiek

We onderzoeken hoe de parkeerdruk in het gebied kan worden verminderd. Ook zoeken we oplossingen voor de vrijwilligers van (sport)verenigingen en wijkorganisaties die nu kosten moeten maken door de betaald-parkerenzones bij die verenigingen en organisaties.

Meer welzijnsactiviteiten voor (jonge) vrouwen en jongeren

We zorgen voor uitbreiding van het aanbod van activiteiten voor meiden, vrouwen en jongeren. Daarmee krijgen deze deze groepen meer kansen en kunnen ze hun talenten ontwikkelen. Het wijkcentrum aan het Jonckbloetplein speelt hierin een centrale rol. Initiatieven en ideeën van de jongeren krijgen meer ruimte. Zo komt er een jongerenplatform en werven we jongerenambassadeurs.

We stimuleren initiatieven van jongeren die gericht zijn op talentontwikkeling, gezondheid en veiligheid. Ook zorgen we voor promotie van sport en van de aanwezige sportverenigingen in Laak Centraal. Dat stimuleert deze groepen om meer te bewegen.

Veilig Laak Centraal

We nemen maatregelen om woninginbraken te voorkomen en te bestrijden en zo het aantal woninginbraken terug te dringen. Daarbij betrekken we de omgeving.

Overlast pakken we aan met onder andere Integrale Handhavingsacties van gemeente, politie en handhavingsteams, met acties van het Haags Economisch Interventieteam (HEIT), bestuurlijke maatregelen en een nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis om in te grijpen wanneer individuele bewoners overlast geven.

Voor een gerichte aanpak van overlast is het van belang dat we weten waar bewoners overlast ervaren. We stimuleren hen om die overlast te melden. We werken op dat punt nauw samen met de straatvertegenwoordigers van Laak Centraal.

5. Activiteiten 2016

EU-migranten beter betrekken

- (Buurt)initiatieven ondersteunen, gericht op verbeterde integratie van de Oost-Europese doelgroep.
- Behoeften van ouders en kinderen met een Oost-Europese achtergrond inventariseren: wat willen ze zelf en wat hebben ze nodig?
- (Opvoed)ondersteuning bieden aan Poolse gezinnen.
- Taalles verzorgen voor EU-migranten in de wijk, bijvoorbeeld in het Wijkcentrum Jonckbloetplein.
- Jongeren met een Oost-Europese achtergrond stimuleren om aan sport te doen.

Versterking winkelstraten

- Winkelstraatmanagement voortzetten.
- Jonckbloetplein opfleuren samen met bewoners en actieve organisaties.
- Keurmerk Veilig Ondernemen uitbreiden en voortzetten.

Particuliere voorraad

- Particuliere eigenaren stimuleren om hun woning te onderhouden en investeringen te doen.
- Achterstallig onderhoud aanpakken.
- Klusteam van de Weggeefwinkel ondersteunen, tegelijk met maatregelen om het onderhoud van particuliere woningen te verbeteren.
- Doorgaan met ondersteuning VvE's, met, extra aandacht voor nazorg.

Verminderen parkeerproblematiek

- Onderzoek doen naar oplossingen voor parkeerproblematiek van vrijwilligers van verenigingen..
- Onderzoeken hoe de parkeerdruk kan worden verminderd.

Welzijn vrouwen en jongeren

- Het aantal activiteiten gericht op meiden, vrouwen en jongeren uitbreiden.
- Een jongerenplatform oprichten en jongerenambassadeurs aanstellen.
- Wijkscans uitvoeren met kinderen, jongeren en ouders om verbeterpunten voor de fysieke en sociale omgeving in de wijk op te halen.
- Initiatieven van jongeren stimuleren, gericht op talentontwikkeling, gezondheid en veiligheid.

Veiligheid

- Woninginbraken en hennepkwekerijen aanpakken.
- De rol van straatvertegenwoordigers versterken.
- Drank-, drugs-, horeca- en woonoverlast aanpakken, o.a. door Integrale Handhavingsacties, acties van het HEIT, bestuurlijke maatregelen en een nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis om in te grijpen wanneer individuele bewoners overlast geven. Voor een gerichte aanpak van overlast is het van belang om de meldingsbereidheid van bewoners te vergroten.
- Extra aandacht voor brandpreventie.
- Aanpak onrechtmatig wonen, woonoverlast en achterstallig onderhoud aan woningen.
- Fietsendiefstal tegengaan.

